

infoblad

2019

op **Z**

www.op-zet.nl

De wijk Thalfluss

Leven in **Z** 1:220

Inleiding

Soms wordt een reisdoel ondergeschikt aan een toevallige ontdekking. Ik reis met een koetsje vanuit Rosenthal, want ik heb het openluchtmuseum bezocht. Dan steekt de koets het spoor over en neemt de veerpont over de Thalfluss. Zo kom ik als bij toeval voor hotel Steyn Bock uit in de wijk Thalfluss. Dit is iets voor een rondleiding! Want alles is hier historie. Maar in een gewone volkswijk is er geen gids, dus besluit ik zelf maar eens rond te wandelen...

Het diorama Thalfluss is helemaal uit karton gemaakt, maar in verschillende technieken. Er zijn kartonnen vakwerkhuisen, bekleed met heel dunne latjes uit fineer. Van andere huisen heb ik eerst het karton verstevigd met een laag acrylverf. Straten en stenen muren zijn op karton afgedrukt. Tenslotte is er nog een havenkraan, geconstrueerd uit heel dunne reepjes metallic karton. Meer over deze technieken volgt in infobladen over de stadswijken van Thalbrück.

Colofon

redactie: Robert Thalbrück

contact: thalbruck@op-zet.nl

info: www.op-zet.nl

De website op-zet.nl en de daarbij behorende PDF's verschijnen kosteloos als uitgaven van niet commerciële aard voor hobby-vrienden van spoor Z, 1:220. Zij geven primair de visie van de redactie weer. Voor citaten van derden is de redactie niet aansprakelijk.

Commentaar, aanvullingen en correcties zijn welkom, maar aan eventuele fouten kunnen geen claims worden ontleend. De redactie behoudt zich het recht voor wel of niet te rectificeren.

Geheel downloaden en afdrucken van de PDF's bij de website op-zet.nl (op eigen kosten) is toegestaan, mits niet voor commerciële doeleinden. Geheel of gedeeltelijk kopiëren hiervan naar andere websites is niet toegestaan.

Citaten, afbeeldingen of (deel)uitgaven van de website op-zet.nl en PDF's mogen alleen worden gebruikt voor niet-commerciële doeleinden, mits met voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie van opZ.

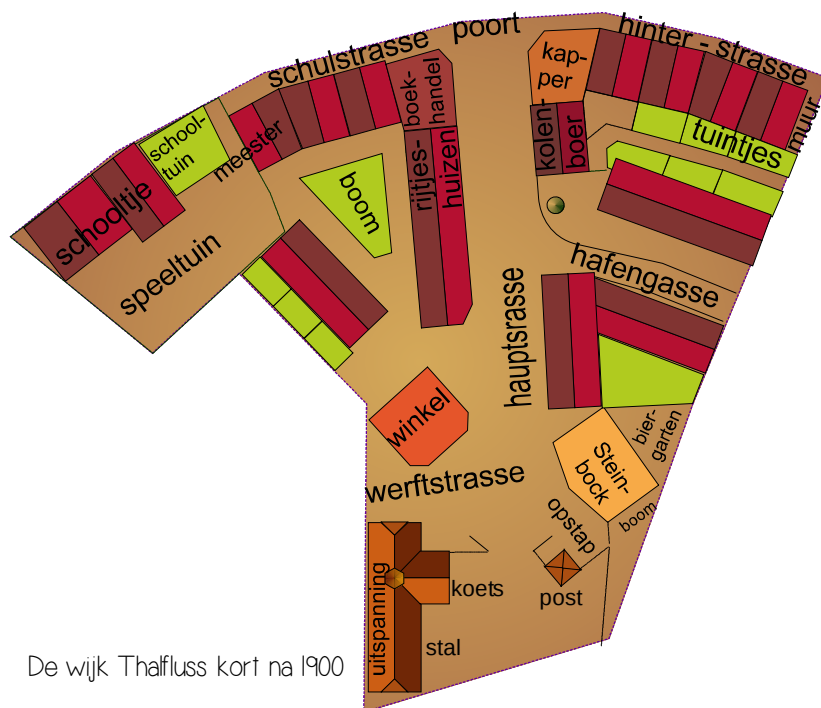
Inhoud

2	Inleiding	15	Sjieke Schulstrasse
4	Steyn Bock	16	Poort
5	Gasthaus Steynbock	17	Terugblik
6	Handelspost	18	Knap de kapper
7	Thalfluss, Visueel verhaal	19	Hinterstrasse
8	Voor tekenen	20	Feesten, Koets en kind
10	Toer in Thalfluss, Hoffmanns huis	21	Hafengasse
11	Hauptstrasse	22	Trubbels in Thalfluss
12	Werftstrasse	23	Bezwaren
13	„Schule mit der Bibel“	24	Havenkraan
14	Vakwerk	25	Havendiorama

Van links naar rechts:
Hinterstrasse (pag. 19), Kapper Knap op de hoek Hinterstrasse/Hauptstrasse (pag. 18),
Boekhandel Maier op de hoek schulstrasse/hauptstrasse (pag. 16) en de Schulstrasse pag. 15).

de wijk Thalfluss

De wijk Thalfluss kort na 1900

Steyn Bock

Al heel vroeg is er sprake van een nederzetting langs de rivier. Maar in 1436 is er voor het eerst echt sprake van een herberg 'Steyn Bock'. Die staat bij een steyn, een doorwaadbare plaats waar een wagen kan oversteken. Het groeit al spoedig uit tot een plek die concurreert met de Thal Brücke, de tolbrug over de Thal Fluss. Dat doet een pont die de gasten overzet als de rivier te hoog staat voor een koets. Pas eeuwen later groeit hier omheen een hele arbeiderswijk, Thalfluss.

Al in de 17de eeuw is hier toerisme. Rond 1610 ontstaat er een toevloed van mensen door het statieschip Sint Alexandra dat er ligt afgemeerd. Er wordt een posthuis gebouwd en er gaat een diligence rijden. De route van Ober- naar Niederthalgau heeft hier zijn eindpunt aan de rivier. Ergens waar later de Hauptstrasse zich uitstrekt verrijzen enige huisjes voor de arbeiders aan de werf. Maar het leven in het gehuchtje Steyn Bock is in het algemeen nog erg rustig.

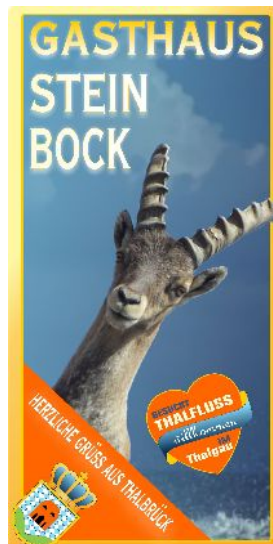
Gasthaus Steynbock getekend en gebouwd op **Z**

Gasthaus Steynbock

In die tijd wordt aan de latere Werftstrasse een Viktualienhandel geopend. Die bevoorraadt zo wel afmerende schepen als de bewoners van de wijk. Ook vestigt zich een Handelshuis aan de latere Hauptstrasse, ongeveer waar rond 1900 de Kolenhandel komt. Door dit verkeer wordt Gasthaus Steynbock ter plaatse bekend. De hele omgeving wordt er in die tijd nog naar genoemd.

De keuze om deze woonwijk te bouwen is verbonden met die van de bouw van de Sebastiansburcht en de Elisabethdom. Het hele proces is historisch gedocumenteerd! Dit verhaal is gebaseerd op het ontstaan van *schouwen*, waar je de rivier oversteekt.

Daar vanuit verbonden schepen steden met elkaar, zoals de posthuizen dat later deden met koetsen... Hier centreert zich dat rondom Gasthaus Steynbock. Dat moest er daarom uitzien als een middeleeuws pand.

Handels

Tot de achttiende eeuw zijn er in deze omgeving niet veel ontwikkelingen. De postkoets komt langs, de pont vaart heen en weer met pelgrims. Bootjes met reizigers bezoeken het Alexandra schip en na 1789 ook de Einhornshöhlen. Als ze het kunnen betalen zetten handelsmensen hun goederen vlot over, op weg naar de markt in de stad, maar dat is duurder dan de tolgeweg langs de Thal Brück, waar het *ghemeene* volk gebruik van maakt.

Post

In 1972, ik was veertien jaar, was de ponskaart nog helemaal actueel. Mijn vader werkte bij de PTT en daardoor had ik uitvoerig beschikking over de afgedankte kaarten. Ze waren van roomwit karton, hard en met vierkante gaatjes die meteen als ramen konden dienen. Ik knipte en plakte o.a. een burcht, (zie het infoblad St Sebastians Burcht pag 5) maar er was een grens aan de mogelijkheden. Later ontdekte ik een zelfhardende klei en nog later porselein.

Door het lezen van modelbouwbladen zag ik mogelijkheden die ervaren bouwers uit nieuwe speciale kartons haalden. Daarom wilde ik het nog eens proberen. Het vakwerk heb ik altijd van echt hout gemaakt omdat ik met dat materiaal zo dicht mogelijk bij de realiteit wil blijven.

Twee arbeidershuizen met vakwerk van echt hout

Thalfluss

Maar dan in 1835 begint er iets te gebeuren. De eerste trein rijdt in Duits gebied en er begint zich overal industrie te ontwikkelen, ook in deze omgeving. Voor de zich uitbreidende werf en de haven worden nieuwe arbeidershuizen gebouwd, soms met hele rijen tegelijk, rond Steyn Bock. Er blijven dan maar mensen van het boerenland toestromen die werk zoeken in de stad.

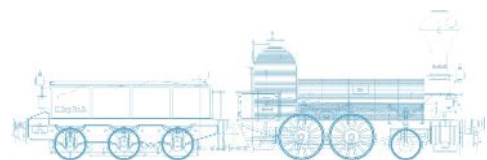
In 1847 rijdt de eerste trein tot Thal Brück met de splinternieuwe TEG, de Thalgau Eisenbahn Gesellschaft. Er komt nog meer levendigheid in Thalfluss. De kapper krijgt nieuwe klanten, het schooltje nieuwe kinderen en er komt zelfs een boekhandel. De handel komt op gang. Nu wordt de uitgroeiende wijk genoemd naar de rivier de Thal Fluss en raakt Gasthaus Steyn Bock meer en meer op de achtergrond. Er is een nieuwe tijd begonnen.

(zie infoblad Treinen naar Thalbrück)

Visueel verhaal

Om de mate te bepalen waarin je moet detailleren beschrijf ik het begrip visueel nut in het eerste infoblad van Schip op Schaal. Daarin wordt het gebruik genoemd van realistische materialen. Dat draagt bij tot het visuele nut. Maar hier ligt de nadruk minder op het materiaal en meer op het verhaal: Hoe ontstaat zo'n wijkje? Hoe moet het er daardoor uitzien? De specifieke details worden bepaald door wat er zich in de wijk afspeelt, de historie. Het spreekt vanzelf dat ook de sfeer, de opstelling in de vitrine, het licht en de presentatie een rol spelen. Maar bepalend voor de details is de fictieve geschiedschrijving in de kolom links...

Locomotief Thalfluss uit 1847

Het Thalgauer Tagblatt te koop bij de nieuwe boekhandel

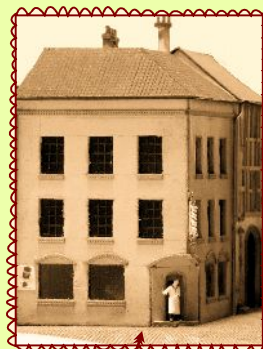
[illegible]

School met de bijbel
aan de Schulstrasse

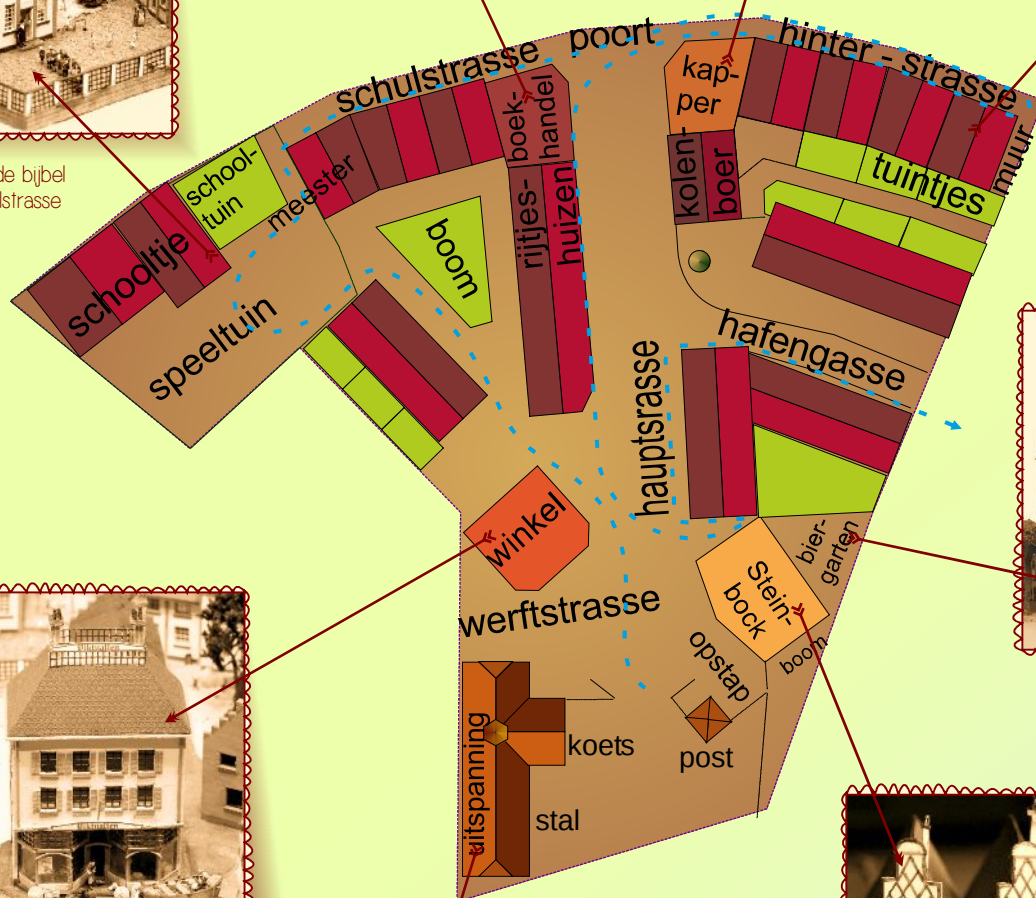
Boekhandel Maier
ingang aan de Hauptstrasse

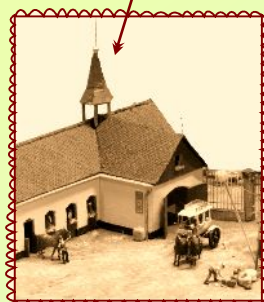
Kapper Jakob op de hoek
Hauptstrasse Hinterstrasse

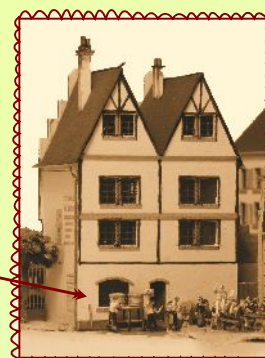
I wee arbeidershuizen
aan de Hinterstrasse

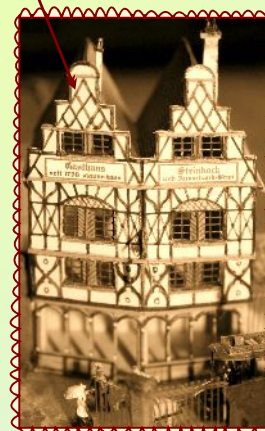
Vikludenwinkel
aan de werftstrasse

Paardenloods
aan de werftstrasse

Biergarten achter
Gasthaus Steyn Bock

Gasthaus Steyn Bock
aan de Hauptstrasse, nu
Steinbock, is Stammhaus
sinds 1799

Toer in Thalfluss

Bij Gasthaus Steyn Bock stap je uit je koets bij het Posthuis, waar er al op wordt gewacht. Je betaalt de koetsier, geeft natuurlijk nog een dikke fooi en kijkt dan rond. Uit Oberthalgau is juist de postkoets aangekomen terwijl die uit Niederthalgau net gaat vertrekken.

Daarmee gaan mevrouw en de heer Eysenstein naar huis. Hij is een rijke zakenman, maar heeft op dit moment geen eigen rijtuig. Het paar is gisteren per boot aangekomen en heeft in Gasthaus Steyn Bock overnacht. Ze hebben hier moeten wachten in het wachtlokaal beneden in het Gasthaus op de aankomende koets. Het duurde lang door de overgave van de post.

Hun bagage wordt alvast door twee man aan boord gehesen. De postiljon staat zelf achter op zijn rijtuig de zaak te controleren. Naast de wagenstal is zijn kantoortje, waar hij de post verwerkt en de papieren afhandelt voor de bagage, een hele toer in weinig tijd.

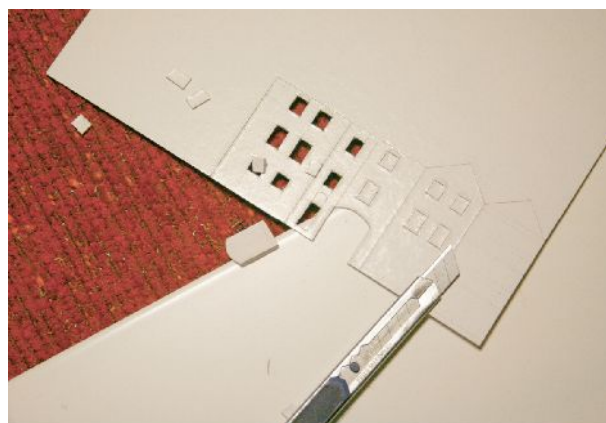
Hoffmanns Huis

De twee huisjes in de Hinterstrasse bouwde ik eerst, maar helaas maakte ik geen foto's. Hier volgt wel een beschrijving van het woonhuis met wagenstal van de kolenboer Hoffmann. Eerst teken ik het wand voor wand uit op 1mm karton van een harde kwaliteit. Ik gebruik daarvoor een vulpotloodje 0.3mm, hardheid 2 tot 4H en een stalen liniaaltje met 0.5mm-verdeling.

Hierboven de voorgevel, en twee kopgevels rechts. De grote poort in het midden is de wagenstal. Hoffmann zal wel blij zijn met z'n grote huis, maar ik vind het allemaal nietig.

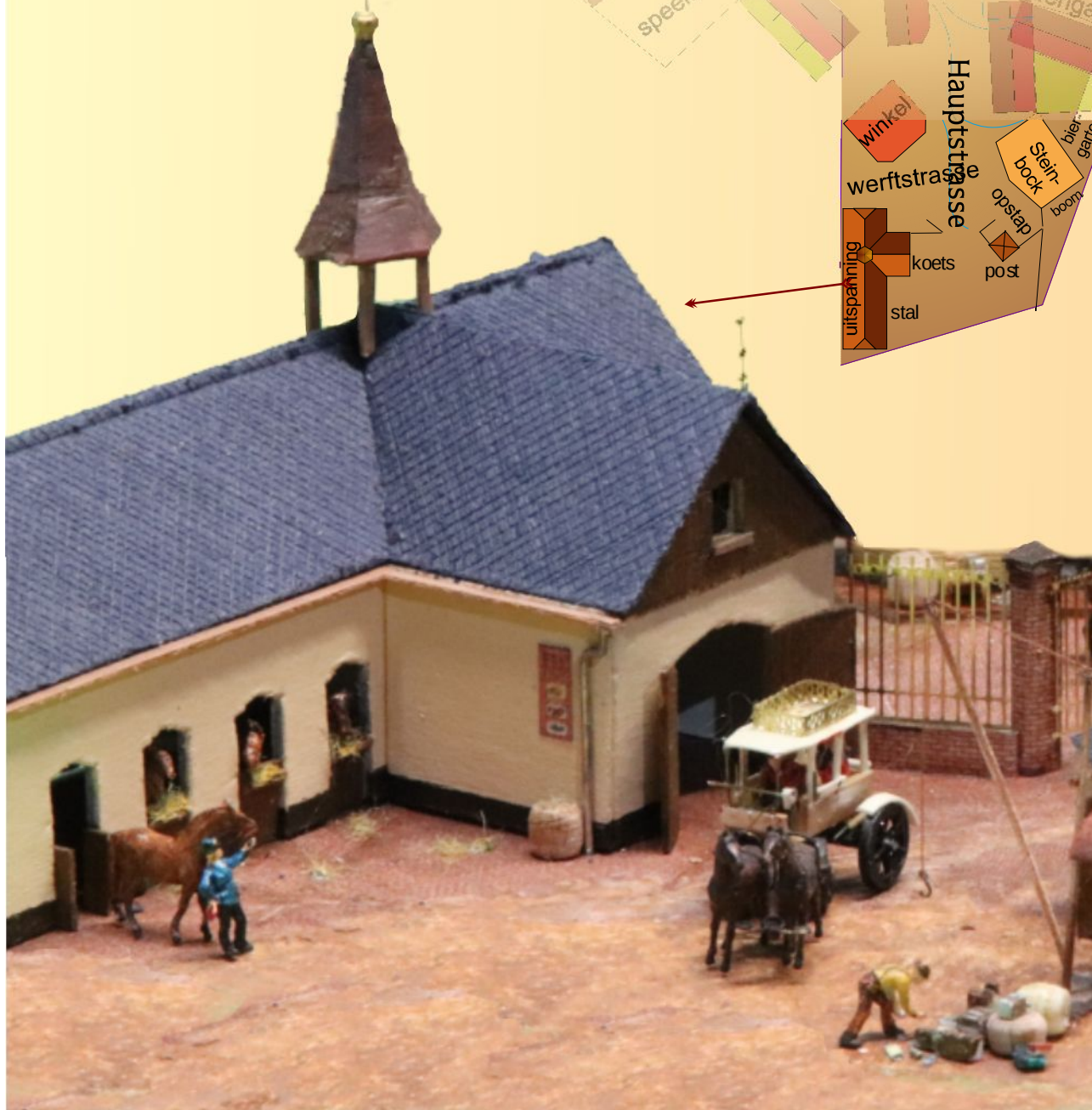
Daarna snijdt ik de gevels uit met een breek mesje. Dat breekt ook enthousiast. Het verdient aanbeveling om af en toe je vingers na te tellen. De rondingen snijdt je in kleine steken en vijlt ze bij met een sleutelvijltje. Vooral het snijden van de kleinste raampjes moet voorzichtig. Ik versterk alle randjes met secondenlijm. Dat maakt de raampjes strakker en minder kwetsbaar.

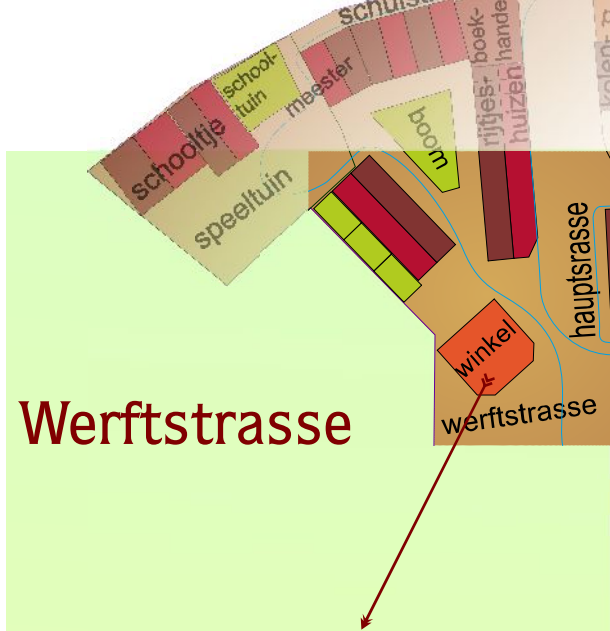

De retourbagage staat al klaar bij de kraan. De stuwadoor zet de zaken voor de gasten klaar op volgorde van uitstappen en hijst ze straks op het dak van de postkoets...

Voor de vertrekkende postkoets wordt alvast een vers paard van stal gehaald. De andere paarden wachten lijdzaam af... hij wel, lijken ze te denken. Maar zij hebben nog een volle ruif en hij moet werken. De postbaas van het kantoor leidt het paard voor en hoopt dat de koets vandaag geen mankementen heeft. Gewoonlijk worden die in zijn wagenstal verholpen, maar dan moet hij wel de smid laten halen.

Nee, de heer en mevrouw Eysenstein zijn niet tevreden. De overgave van de post had wat hen betreft wel vlotter gekund. "Ik had waaragtig nog beter eene Bode om myn eigen rytuig kunnen zenden", moppert meneer en mevrouw Eysenstein klaagt dat zij nauwelijks heeft geslapen in dat oude gehorige hotel. Maar niemand stoort zich eraan, omdat men weet dat het echtpaar altijd een reden zoekt om de fooien laag te houden. Als het paard is ingespannen volgt de klarenstoot van de postiljon en ratelt het rijtuig door de Hauptstrasse in de richting van de stad.

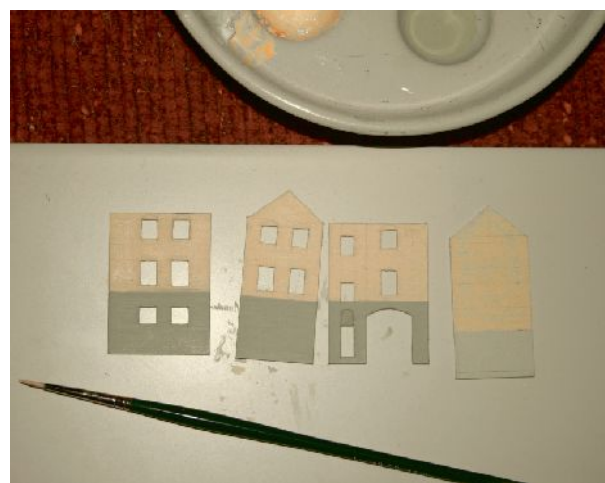

Langs de oude Viktualienhandel van vroegere kapitein Viktor rijdt net rentenier Schulz. Hij was vroeger houtkoopman te Rosenthal en hij heeft een eigen boot. Die moet naar de werf om voor de winter binnen te liggen. Hijzelf staat voor op de bootwagen als een soort kaperkapitein terwijl zijn vrouw in de boot lekker zit te breien.

Hier liggen de uitgesneden wanden naast elkaar te wachten op het beschilderen met acrylverf. De verschillende kleurvakken zijn alvast met potlood aangegeven.

De woonetages van de heer Hoffmann geef ik een leemachtig gele kleur. Zijn wagenstal krijgt de kleur grijsgroen. De blinde muur rechts op het plaatje is een oefeningetje.

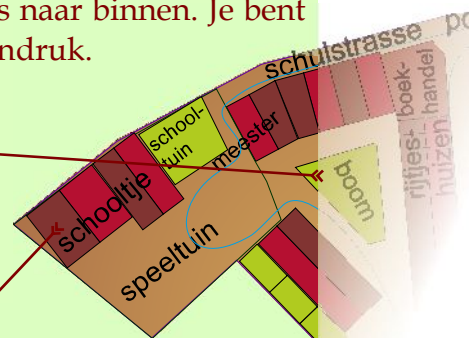
Achter de uitgesneden raampjes plak ik horrengaas als roedeverdeling. Dit gaas is niet exact vierkant gemaasd, zodat je het dwars kunt gebruiken voor brede, en recht op voor hoge ramen. Ik kleur het met acrylverf en wissel het af met dikkere roeden van eiken fineer. Het glas is een printable sheet. Vervolgens snijd ik zeer dunne repen alvast voorgeverfd karton, variërend tussen 0,25 en 1mm, voor vensterbanken, raambogen en gevelkoppen, kortom alles met randjes.

„Schule mit der Bibel“

Je steekt de Werftstasse over en rechts van de winkel bereik je een hofje achter de Hauptstrasse. Dat hofje en ook de rijtjeshuizen aan de Hafengasse zijn door de gemeente Thal Brück gebouwd voor arbeiders met de bedoeling de gezinnen op een gezonde manier te huisvesten. Er staat één eenzame boom. De kinderen in het hofje proberen nét hun bal uit die boom te krijgen, jawel, één echte gezonde boom! Het is toch een moderne wijk met veel frisse lucht.

Links van dit hofje zie je de ‘Schule mit der Bibel’. Dat is een nieuw en nogal groot bemeten gebouw met vier schoollokalen. Er is op groei gerekend. Rechts van de school woont in een klein huisje de bovenmeester met zijn vrouw. Dat is tegelijk met de school gebouwd in dezelfde stijl. Het is een keurige school en het hele terrein ervan is stevig omheind, maar het hek staat open en op een wenk van de strenge bovenmeester betreed je het schoolplein. Je maakt kennis en hij valt mee. Hij vertelt dat hij en zijn vrouw zélf geen kinderen hebben, maar dat ze aan de school samen werk genoeg hebben. Dit is een moderne school, zegt hij. Om dat te laten zien dirigeert de bovenmeester zelf vanaf de stoep van de school de zogenaamde hogere klas naar binnen. Je bent uiteraard onder de indruk.

Achterpoortje

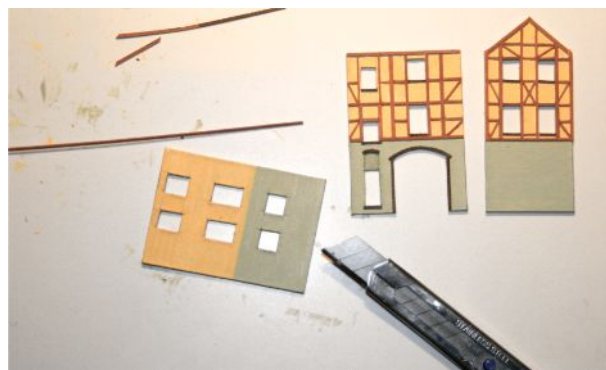

De Schulstrasse met de poort naar de kindertuin

Als alle leerlingen binnen zijn stuurt hij jou naar de kindertuin. Niet voor de draaimolen of voor de schommels, maar omdat daar óók een achterpoortje is. De juf, zij is eigenlijk de echtgenote van de bovenmeester, past hier op de kleuters in de kindertuin.

Door de achterpoort van de school kom je op de Schulstrasse, langs het huisje van de bovenmeester. Aan de overkant dendert nét een trein over de spoordijk, want die loopt hier dicht langs de school. Als het lawaai van de trein is verstomd hoor je een ventje kermen. Het staat kleine Dolfje nogal tegen, dat hij naar de Schule moet terwijl hij er door zijn moeder met enige moeite naar toe wordt gesleept. Ze is boos dat hij heeft gespijbeld om in het hofje te kunnen voetballen met zijn vriendjes. Het is al laat! De andere kinderen zitten al lang en breed in de klas.

Vakwerk

Nu komt het spannende werk. Van fijnere snijd ik, met papiersnijder, repen variërend van 0.25 tot 0.5mm. Ik kort ze af met het breekmesje tot vakwerk dat ik bevestig met boekbinderslijm. Dat blijft namelijk nog een beetje soepel en corrigeerbaar terwijl je met secondenlijm wel heel trefzeker moet zijn. Eerst maak ik de grote omramingen, daarna verfijn ik het vakwerk tot het er realistisch genoeg uitziet. 't Is wel even priegelen.

Sjieke Schulstrasse

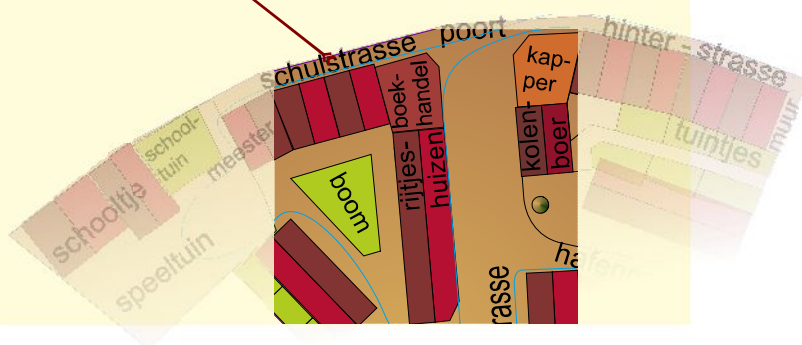
Dan kom je bij een robuust gebouw met een mansardekap. Daarin zijn vier woningen aan een portiek. Ze zijn eigendom van de splinternieuwe machinefabriek Dagobert Stern. Dat is een merkwaardige nazaat van de oude uitvinder Stern. Diens kleindochter Sara heeft hem geadopteerd. Hij is net voor de eeuwwisseling gehuwd met een Française en heeft hier zijn fabriek gesticht. Het schijnt dat zijn Franse vrouw nogal wonderlijke gedachten

heeft over sociale rechtvaardigheid, want kort daarna heeft hij ook deze appartementen laten bouwen voor zijn personeel. Het zijn nog sjieke huizen ook, want ze hebben zelfs een eigen werkvrouw die de stoep boent.

Men zegt dat mevrouw Stern ook invloed heeft gehad op de gemeentelijke woningbouw in Thalfluss. Blijkbaar gaat men in Frankrijk toch anders met zijn werkvolk om dan hier in Thalgau.

Nogmaals de Schulstrasse met Dolfje op weg naar school

Poort

Bij de Poort, zeggen ze hier, kom je bij de Hauptstrasse. Waarom het hier zo heet weet je niet, want er is geen poort, maar misschien was die er vroeger. Op de hoek kom je een heer tegen die het Thalgauer Tagblatt staat te lezen. Hij stelt zich voor met Heizkoch en zegt dat hij ook niks weet over een poort.

Hier is pas kort geleden de boekhandel van Maier gekomen, zegt hij. Dit was vroeger een oud pakhuis, maar nu is het verbouwd tot een magazijn voor vakboeken en kranten. Boven heeft de heer Maier nog een aantal kamers die hij verhuurt. Eén van die kamers huurt Heizkoch, zegt hij, een keurige woning maar wat donker. De heer Heizkoch is rentenier en een beetje breedsprakig vertelt hij dat hij een zoon heeft in Amerika die griezelfilms gaat maken. Maar dat gelooft natuurlijk niemand, Heizkoch thrillers..

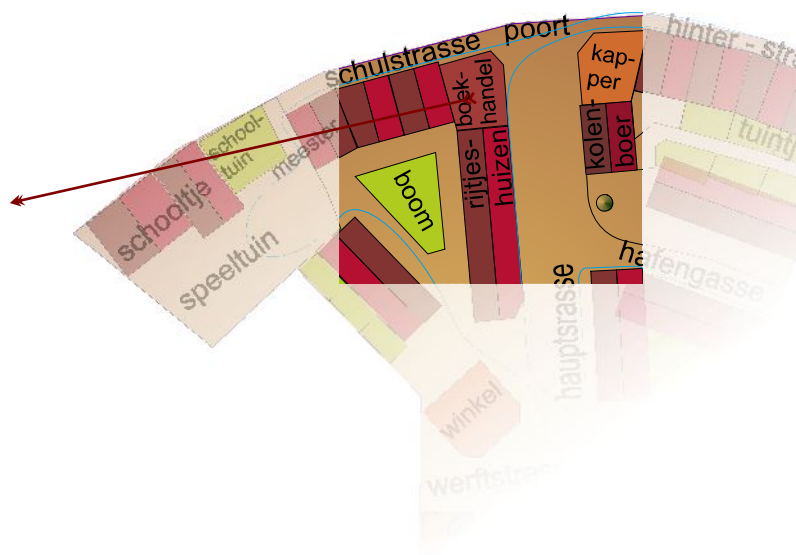
Montage

Na het voltooien van de gevels volgt de montage. Eerst sneed ik het karton netjes in verstek, maar bij het lijmen bleek het daar heel kwetsbaar van te worden. Ik snijd ze nu gewoon recht, maar zó dat de 1mm-dikte in de buitenmaten wordt opgelost. Dan lijm ik ze stomp op elkaar en verberg de naad met een 'reepje' stenen of fineer als vakwerk. Zijn de gevels tot een rechthoek gelijmd dan kunnen ze op de grondplaat.

Daarin snijd ik eerst nog een opening voor de latere verlichting. Achter de ramen plak ik dan een interieur en verf de muren zwart. Zo schijnt er later geen licht door de gevels.

kolenhandel Hoffmann Boven twee etages woonhuis, onder de wagenstal met ernaast de ingang naar het huis

Terugblik

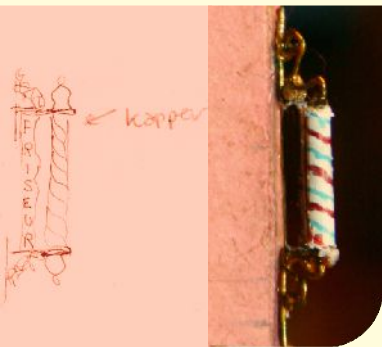
Voor je zo naar de Hinterstrasse oversteeft kijk je alvast eens terug door de Hauptstrasse met in de verte Gasthaus Steyn Bock. Ergens in het midden staat bij een reclamezuil een kolenwagen stil. Daar in de Hauptstrasse zit nu de

kolenhandel van de heer Hoffmann. Door de aanvoer van kolen voor de treinen is hij rijk geworden. Zijn minder fortuinlijke, gewaardeerde collega Adler levert naast de reclamezuil nét een lading vette kolen bij hem af.

Knap de kapper

Op de andere hoek van Hauptstrasse-Hinterstrasse zit kapper Jakob Knap. Hij verhuurt boven zijn kapperszaak ook al kamers. Hij kijkt naar Heizkoch die aan de overkant zijn krantje leest. Hij had er natuurlijk beter aan gedaan om bij Jakob een mooie lichte kamer met drie ramen te huren. Volgens Knap zou Heizkoch eens bij hém onder het mes moeten. Op de stoep van zijn pand wet hij net zijn scheermes.

Knap de
kapper
knipt
knappe
koppen

Afwerking

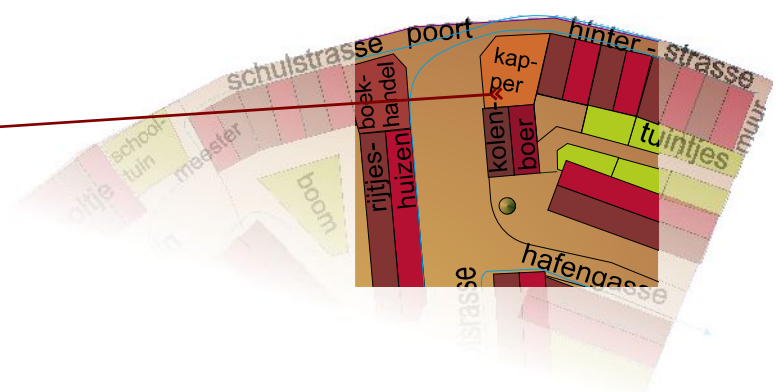

Links: de kolenhandel van Hoffmann bijna klaar!
Rechts: de achtergevels van de Hinterstrasse

Het dak van Hoffmann is ook van karton. Hierin snijd ik pannetjes tot halverwege de kartondikte. Dat is een hele kunst want het moet met een bot mes om er niet doorheen te gaan. Met twee uitgesneden extra gevel-driehoeken (die geen ramen afdekken) lijm ik het dak stevig in de juiste hoek. Dat dak blijft nog even los om licht te kunnen maken.

De schoorstenen bouw ik op uit lagen karton tot de gewenste dikte en dek ze af met een vierkantje. De pijpen zelf rol ik uit messing 0.15mm om de punt van mijn vulpotloodje. De dakgoten zijn zeer dunne koperkleurige reepjes karton, de gootpijpen uit gegalvaniseerd koperdraad van 0,5mm die in de juiste vorm worden geknikt.

Dan lijm ik nog deurknoppen, een schoenschraper, reclameborden en andere details aan. Een klepraampje in het dak is ook altijd aardig. In de wagenstal komt zelf geprint klinkertjes-karton, de raam- en deurranden werk ik met acrylverf bij, de dorpels bevuil ik, de muren verweer ik. Op straat laat ik nog wielsporen achter enz.

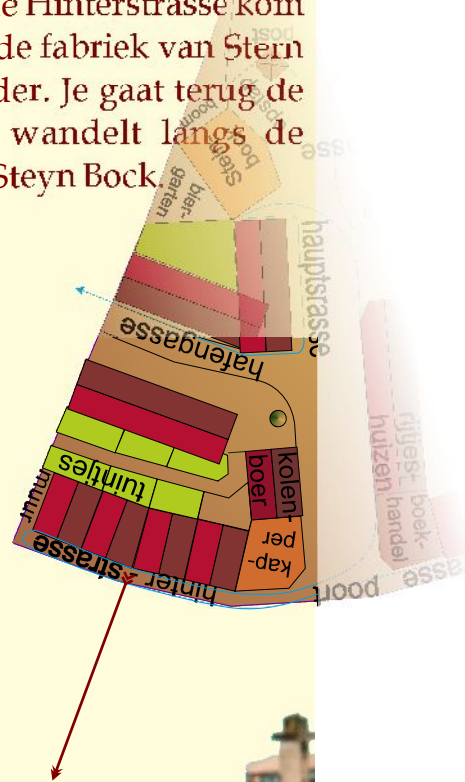

Hinterstrasse

Naast Knap de kapper verrijst rond 1850 nog een huis. Het is je niet bekend wie daar woont. Toch verschijnt er af en toe een weduwe in het blauw in de achterhof. Zij handelt in wijn, zegt men

Daarnaast staat het vakwerkhuis waar in de heer Hoffmann zijn kolenhandel is begonnen. Zijn veel oudere pand is nu aan de achterkant omgebouwd tot pakhuis. In het voorhuis woonde hij vroeger zelf, maar toen hij rijk werd is hij naar de Hauptstrasse verhuist. Daar bewoont hij boven zijn wagenstal nu een veel sjieker huis. Het voorhuis is goed verhuurd, maar zijn hond heeft nu en dan heimwee. Die komt er nu nog steeds zijn oude plekjes bezoeken.

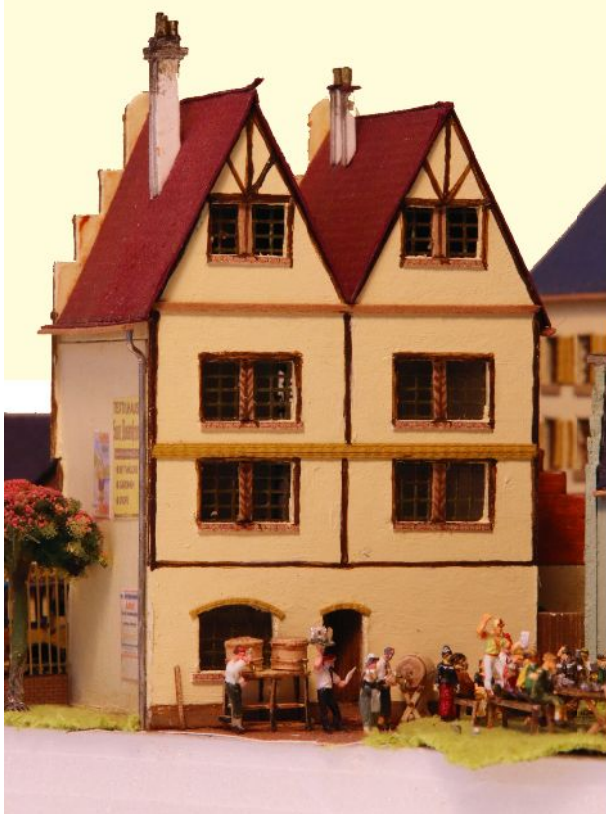
Aan de Hinterstraße staan nog twee vakwerkhuizen waarin zeker wel vier gezinnen wonen. Vroeger werkte bijna iedereen aan de werf of in de haven. Maar veel arbeiders melden zich nu bij de fabriek van Stern die groeit bij het sporenterrein. In de Hinterstrasse kom je toevallig uit bij de fabriek van Stern en kun je niet verder. Je gaat terug de Hauptstrasse in, wandelt langs de kolenhandel naar Steyn Bock.

Feesten

In de Hauptstrasse is er een nieuwe dorpspomp. Ter ere daarvan is er een feest georganiseerd in de tuin van Steyn Bock. Om te feesten is er altijd wel een reden in Thalfluss, al is het maar dat het weer de tijd is om samen verse Karper te eten op het terras. De mensen kruipen bij elkaar aan lange tafels en nemen het er lekker van.

Bij warm weer bedrinken sommigen zich aan hun Stammtisch in de Hof. Enkelen staan zelfs op de banken en ingen een dranklied. Ja, de mensen van Thalfluss feesten graag. Een enkele drinker schiet wel eens een beetje door, zoals bootwerker Herman, die het wel heel warm heeft gekregen. Je neemt er zelf ook even een drankje, slentert de Hauptstrasse terug en dan rechtsaf de Hafengasse in.

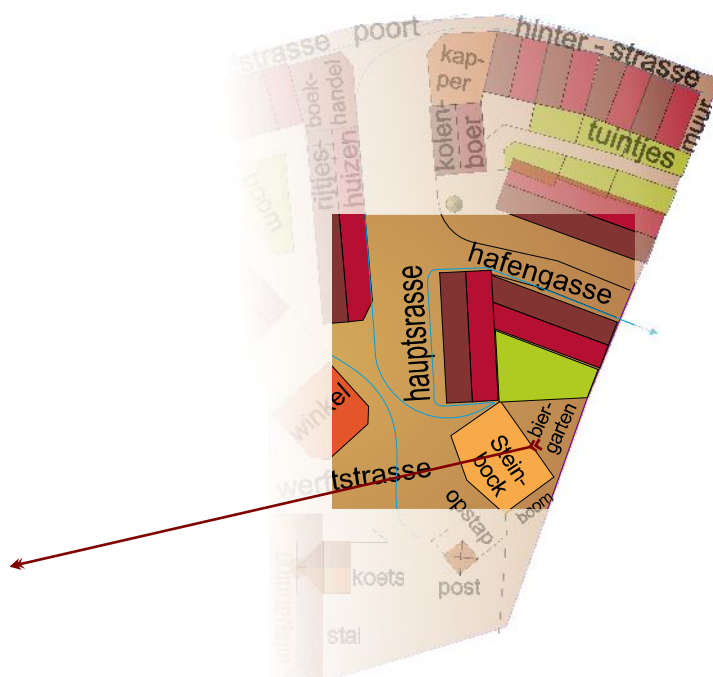
Koets en Kind

Rechts van het feest in de tuin van Steyn Bock zie je nog net de Hafengasse met een handkar.

Postkoetsen maakte ik ooit van perronkarretjes op schaal N. Later besloot ik ze zelf te maken uit glanskarton. De wieltjes draai ik uit dun messingdraad rond een sleutelvijs. De spaken lijm ik er in uit nog dunner koperdraad, 0.05mm, per wiel 8, 16 of 32 stuks. Ik maak altijd extra, want ze verdwijnen soms..

Preisertjes zijn voor mij niet meer dan een uitgangsvorm. Ik knip, snij, plak en verbuig ze in allerlei variaties. Kindjes ontstaan uit in elkaar gedraaid messingdraad, zoals wij allen weten, dat daarna wordt opgebouwd met milligrammen 2-componentenkit. Zo is de schoolklas ontstaan uit meer dan 20 maal 2x4mm *twisted* messingdraad 0.5mm.

De enige die nooit aan feesten meedoet is de heer Rabenschwarz, de schoorsteenveger. Hij leidt een tamelijk sober teruggetrokken leven. Op dit moment heeft hij nog werk in de Hafengasse. Daar hebben ze bijna een schoorsteenbrand gehad. Hoog boven de huizen uit zie je hem op een schoorsteen staan. Last van hoogtevrees heeft hij niet, zo te zien. Hij kijkt wat meewarig neer op de smoezelige tuintjes. Het huis waarvan hij de schoorsteen veegt heeft een piepklein tuintje met hoge schuttingen. Als hij naar rechts kijkt ziet hij de tuin van een metaalwerker. Links is de tuin van de timmerman met een hele houtbende erin. Er tegenover is de losplaats van de kolenboer. Verderop hangt nog een was te drogen.

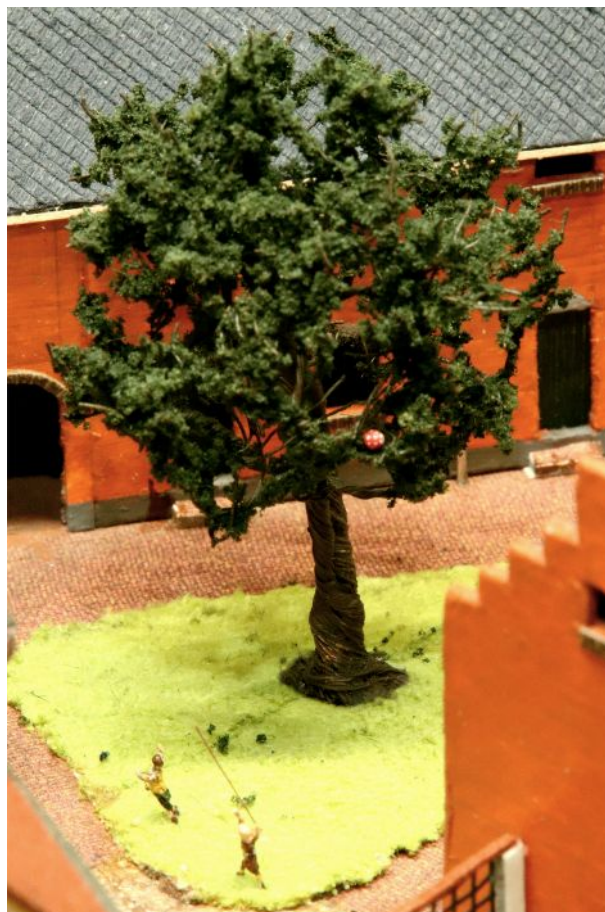
Er gaat een achterdeur open. Hier heeft hij stilletjes op gewacht. Hij zwaait stiekem naar een dame in het blauw die in haar achtertuin verschijnt... Houdt die Rabenschwarz dan toch van wijn..?

Trubbels in Thalfluss

Toch is rond 1900 niet alles koek en ei in de wijk Thalfluss. Af en toe botst de industrie met de post en het veer en dan weer zijn de bewoners boos. Het is opvallend dat je rondleiding precies eindigt aan de haven, want daar is het allemaal om te doen...

Al vóór 1900 is deze haven gemoderniseerd. De Hafengasse werd daar toen doorgetrokken. Een stuk oever van de Thalsee werd opgehoogd en bestraat met een kade. Er is daar namelijk een industrie gekomen, machinefabriek Stern, en er wordt een industriespoor aangelegd met kleine draaischijven. Dat levert de fabriek een conflict op met het postbedrijf en met de pontbaas, want één industriespoor naar de scheepswerf doorsnijdt zomaar de hoofdweg naar de stad en dát kan niet!

Het is mooi wel Dolfjes bal die daar in de boom zit!

Details

De tuintjes zijn omheind met heggetjes van gesneden en gekleurd tochtband. Bomen zijn hier uit gedraaid koperdraad, bevolkt met zeer fijn gemalen en gekleurd schuimrubber. Soms maak ik ze uit de dunste wortels van kruidenplanten of ik beblader zeeschuim. De bloesem is zeer fijn zand dat ik zelf met acryl heb gemalen en gekleurd.

Het gras is deels groen supravilt, voor een ander gedeelte de rug van imitatiebont uit een Leuvens winkeltje. De tonnen zijn zelf gedraaid uit stokjes en ook zo beschilderd. De banken en tafels zijn gesneden uit fineer. De zichtbare paarden zijn aangepaste Preisers of zelf gemaakt. De bootwagen is uit fineer gelijmd, ook de boot. De speeltuin bestaat deels uit horlogetandwielletjes en de schommels weer uit fineer. De krant van Herr Heisskoch is van zeer dun Messing...

Details in de tuintjes

Bezwaren

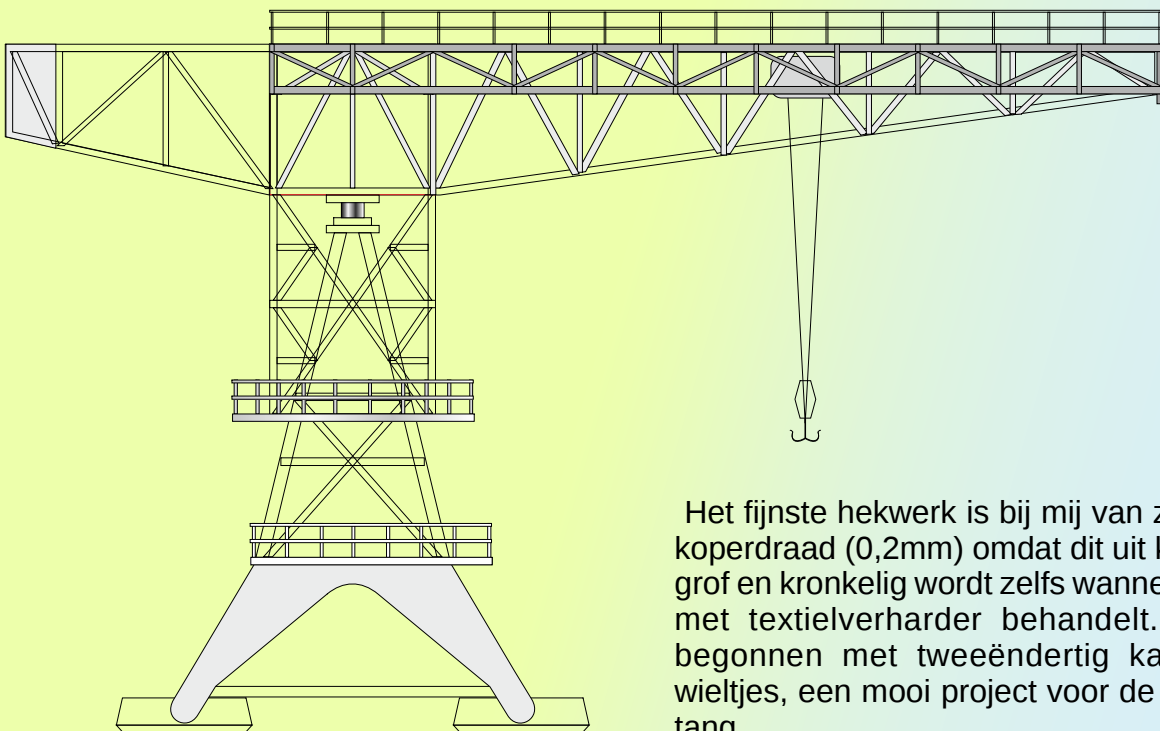
De posterij ziet in dat spoor een geduchte concurrent, ook al gaat het hier maar om een smalspoor door het havengebied: "Je weet hoe dat gaat, van kwaad tot erger. Straks is er naast de Bergbahn ook nog een Hafenbahn. Die sluiten zich bij elkaar aan en wij kunnen wel inpakken!"

De pontbaas vreest dat de barrière van het spoor zijn "overstekers" laat weg blijven. Maar het loopt niet zo'n vaart, het is maar een lokaal spoortje. "Er wordt zegge en schrijve tweemaal per dag overgestoken met een locomotief van de fabriek en één wagen", zegt de heer Stern: „en alle werkgelegenheid!"

Havenkraan

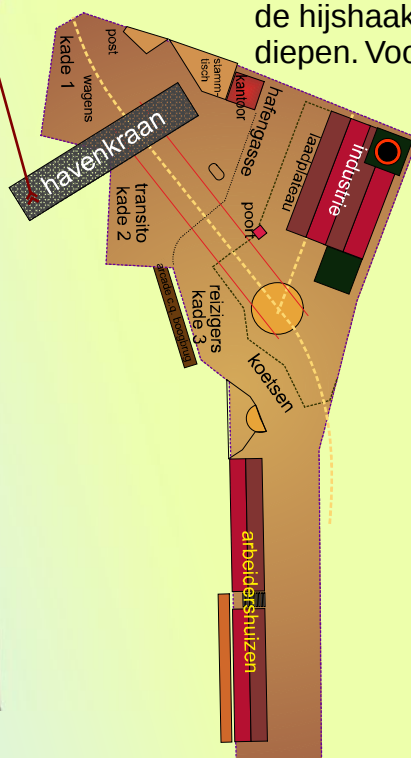
Maar dan wordt aan de haven ook nog een monsterachtig grote havenkraan gebouwd. Dat gaat de bewoners van Thalfluss toch echt te ver. Heel de oever van de schöne Thalsee is verpest en alle arbeiders zijn woedend op die reus van een stalen indringer. Je kunt niet eens meer “ruhig am See sitzen”. Dreigend torent de reusachtige kraanarm boven hen uit. Het lukt hen om te bedingen dat de stalen arm niet over hun huizen mag komen, maar de kraan blijft. Al gauw krijgen de arbeiders in Thalfluss in de gaten dat de zogenaamde vooruitgang niet is te stuiten.

De havenkraan is een model van internet. Daar wordt opgedist hoe hij uit karton wordt gemaakt. Het lijkt nog een vrij simpel ontwerp, maar vooral de constructie van de toren is op z'n zachtst gezegd 'tricky'. Voor je het weet is het geheel in spiegelbeeld, een kwartslag gedraaid, vierkant i.p.v. rechthoekig of gewoon scheef. Karton met houtlijm gaat nog, maar is erg tijdrovend. Karton met super gel gaat sneller, maar vast is vast en.. fout is fout en dat betekent meestal helemaal opnieuw beginnen. Kun je jezelf veel vergeven dan gaat het nog, maar ben je zo'n irritante purist als ik, dan bouw je die hele kraan eigenlijk drie keer (en dan nóg kloppen de klinknageltjes niet!) Ik heb de kraan naar de fotootjes eerst zelf uitgetekend op de pc, vervolgens geprint op metallic karton en uitgesneden.

Het fijnste hekwerk is bij mij van zeer dun koperdraad (0,2mm) omdat dit uit karton te grof en kronkelig wordt zelfs wanneer je het met textielverharder behandelt. Ik ben begonnen met tweeëndertig kartonnen wieltes, een mooi project voor de gaatjes-tang...

Het havendiorama grenst zuidelijk aan de wijk Thalfluss waar je hebt rond gewandeld.

Daarna bouw ik twee samengestelde basis portalen, die massieve trapeziumvormige dingen voor over het spoor. Daarop komt dan een kegelvormige, maar vierkante toren met bovenop een draaipunt. Die toren krijgt op halve hoogte een octagonale trans met een draaikrans waarop het bovenste deel met de kraanarm rust. Die kraanarm is een verhaal apart. Daar zit een verbreed plateau op met een loopkat en een omloop.

In het midden heb ik ruimte uitgespaard voor een aandrijfjas. Waar mensen vroeger eindeloos puzzelden om de kraan met één motortje alles te laten doen, gooien we er nu wat goedkope micromotortjes tegenaan om te rijden, draaien en voor het bewegen van de hijshaak. Daar ga ik me later wel in verdiepen. Voorlopig vind ik hem wel mooi zo...

Havendiorama

Het diorama van de wijk Thalfluss is bij toeval een proeftuintje geworden van diverse kartontechnieken. Meerdere vakwerkhuisen, de boekhandel Maier en de grote havenkraan zijn drie verschillende voorbeelden. De havenkraan komt later terug in het infoblad over het havendiorama.

Er komen steeds meer mensen uit de boeregebieden rond de stad wonen die naar werk zoeken. De uitbreiding van de haven trekt nieuwe arbeiders aan en zo moeten er zelfs nog woningen worden bijgebouwd ten oosten van de haven, nota bene afgesneden van Thal Fluss, maar die krijgen dan wel iets heel bijzonders: waterleiding!

Het was een hele wandeling door de wijk Thalfluss en nu sta ik aan de haven. Om terug te komen bij het stationshotel kun je op de reizigerskade een koets nemen. Langs de oever van de Thalsee kom ik bij kolenbedrijf Hoffmann. Daar ga ik onder het spoor door terug naar het station van Thalbrück. Maar eerst zie ik de synagoge nog met zijn typische staldeuren. „Van de vroegere paardenbaan, zegt de koetsier. De paardenbaan, zou die er nog zijn..?”